

*Projektas 2020–10–14
Bus pildoma. Tekstas neredaguotas*

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

KALBINIS UGDYMAS

LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS (LGK) PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS

Turinys

1. Dalyko paskirtis	2
2. Dalyko tikslai ir uždaviniai	2
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	4
4. Pasiekimų sritys	7
5. Pasiekimų raida	8
6. Mokymosi turinys	21
7. Pasiekimų vertinimas (rengiama)	26
8. Pasiekimų lygių požymiai (rengiama)	26

Kviečiame teikti pasiūlymus, pastebėjimus, išvalgas **Pasiūlymai LGK BP projektui**

LGK BP rengimo grupės kontaktai: vaida.ivanauskienes1@gmail.com; eglemarcinke@gmail.com; daiva.binkiene@nsa.smm.lt

1. Dalyko paskirtis

- 1.1. Lietuvių gestų kalba yra gimtoji kurčiųjų kalba, padedanti pažinti save ir pasaulį, bendrauti, tobulėti, suteikianti galimybę aktyviai ir atsakingai dalyvauti kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime. Ji turi didelę reikšmę kurčiųjų mokinių asmenybės vystymuisi kaip bendravimo, ugdymo(si) ir saviraiškos priemonė. Kurdamas, suvokdamas, interpretuodamas ir vertindamas įvairaus pobūdžio tekstus, diskutuodamas ir dalydamasis išgyvenimais mokinys pažįsta ir apmąsto savo ir kitų patirtį, kvestionuoja, keičia, kuria savąsias vertybes, versdamas į gestų kalbą ir interpretuodamas grožinius kūrinius įgyja estetinės patirties; nuolat gilinamas kalbos pažinimas, plėtojami kalbiniai gebėjimai tampa savižinos, savikūros, saviraiškos priemone. Kurdamas įvairios paskirties tekstus, mokydamasis pasirinkti kalbėjimo tikslą, adresatą ir paskirtį atitinkančias kalbinės raiškos priemones, komunikavimo formas mokinys pažįsta individo ir visuomenės, kurčiųjų ir girdinčiųjų ryšių įvairovę. Jis mokosi priimti ir gerbti kito nuomonę, apginti savo požiūrį nepažeidžiant kitų ir savo paties orumo. Bendraudamas su kitais, vertina juos ir mokosi iš jų: ugdomi kalbą, suvokia, kad ir kiti mokosi iš jo, todėl jaučia atsakomybę už savo minčių ir pasakymų tikrumą, tikslumą. Vertindamas savo tautos, kurčiųjų ir kitų kultūrų palikimą, pažindamas kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį, mokinys suvokia istorijos atminimo, tradicijų, gimtosios ir lietuvių kalbos vertę, asmeninio dalyvavimo kultūros kūrime prasmę, supranta, kad kiekviena kultūra yra savita ir unikali. Visa tai sudaro prielaidas ugdytis dialogu, atsakomybe, kūrybingumu grįstą santykį su savosios kultūros tradicija, toleranciją kitoms kalboms ir kultūroms, kritišką požiūrį į įvairias kultūros apraiškas, atsparumą destruktiviems kultūros reiškiniams.
- 1.2. Lietuvių gestų kalba yra vizualioji kalba, nes ji yra suvokiama rega, veikia (funkcionuoja) nepriklausomai nuo garsinės aplinkos ir yra perteikiama veido išraiškos ir kūno judesių priemonėmis. Lietuvių gestų kalba savo struktūra skiriasi nuo lietuvių (tiek rašytinės, tiek sakytinės) kalbos. Dėl esminių skirtumų tarp šių kalbų neįmanoma tuo pačiu metu vartoti ir lietuvių gestų kalbą, ir lietuvių kalbą. Gestų kalba yra vienintelė kalba, kurią natūralioje aplinkoje išmoka asmenys, negalintys suvokti garso ir kalbos klausia.
- 1.3. 1991 m. Pasaulio kurčiųjų federacijos kongresas priėmė dokumentą, rekomenduojantį suteikti teisę kurtiesiems vaikams ugdytis dviem kalbomis: gimtąja gestų kalba ir valstybine kalba. Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymu 1996 m. lietuvių gestų kalba yra pripažinta gimtąja kurčiųjų kalba.

2. Dalyko tikslai ir uždaviniai

- 2.1. **Tikslai.** Atsižvelgiant į mokinio, turinčio klausos sutrikimų, kalbinę, kultūrinę ir socialinę patirtį, padėti jam:
 - 2.1.1. suvokti ir ugdytis lietuvių gestų kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, kurčiųjų bendruomenės bendravimo būdą;
 - 2.1.2. įgyti Lietuvos kultūros (apimančios ir kurčiųjų kultūrinio tapatumo aspektą) pažinimo, lietuvių gestų kalbos gebėjimų pagrindus;
 - 2.1.3. atrasti literatūrą kaip asmeninei egzistencijai svarbią kultūros sritį, ugdytis savarankišką ir kūrybišką požiūrį į literatūrą;
 - 2.1.4. suvokti save kaip lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros paveldėtoją, puoselėtoją ir kūrėją;
 - 2.1.5. ugdytis kompetencijų, būtinų kiekvieno žmogaus visaverčiam asmeniniam gyvenimui, integracijai į visuomenę, aktyviam,

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

kūrybingam dalyvavimui tiek kurčiųjų, tiek girdinčiųjų visuomeninėje ir profesinėje veikloje, sėkmingam tolesniam mokymuisi, pagrindus.

2.2. Uždaviniai

2.2.1. **Pradinis ugdymas.** Siekiama, kad mokydamiesi lietuvių gestų kalbos mokiniai:

- 2.2.1.1. vertintų bendravimą lietuvių gestų kalba kaip asmeniškai svarbią, prasmingą ir malonią veiklą, teikiančią galimybių bendravimui, mokymuisi ir saviraiškai;
- 2.2.1.2. vertintų lietuvių gestų kalbą kaip reikšmingą kurčiųjų kultūros dalį;
- 2.2.1.3. ugdytūsi gebėjimą suprasti ir perteikti informaciją lietuvių gestų kalba;
- 2.2.1.4. ugdytūsi gebėjimą reikšti mintis ir jausmus lietuvių gestų kalba;
- 2.2.1.5. ugdytūsi gebėjimą matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę;
- 2.2.1.6. mokytūsi taikyti lietuvių gestų kalbos strategijas komunikuodamas individualiai ir grupėje;
- 2.2.1.7. įgytų lietuvių gestų kalbos sistemos supratimo pradmenis, siektų tobulinti savo kalbinius gebėjimus;
- 2.2.1.8. siektų pažinti savosios tautos ir kurčiųjų kultūrą, dalyvautų kurčiųjų bendruomenės veikloje;
- 2.2.1.9. mokytūsi suprasti lietuvių gestų kalba sukurtus grožinius tekstus bei perteikti lietuvių gestų kalba verbalinius grožinės literatūros kūrinius ar jų ištraukas;

2.2.2. **Pagrindinis ugdymas.** Siekiama, kad mokydamiesi lietuvių gestų kalbos mokiniai:

- 2.2.2.1. vertintų lietuvių gestų kalbą kaip esminį kurčio asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantį komponentą, kurčiųjų kultūros raiškos būdą ir kurčiųjų bendruomenės bendravimo priemonę, gerbtų ir vertintų kitas kultūras, suprastų savo kultūrą kaip vertingą pasaulio kultūrų įvairovės dalį;
- 2.2.2.2. išsiugdytų gebėjimą vartoti lietuvių gestų kalbą, atsižvelgiant į komunikacinę situaciją, tikslus ir adresatą;
- 2.2.2.3. įgustų reikšti mintis ir jausmus taisyklinga, aiškia bei turininga lietuvių gestų kalba, atrastų lietuvių gestų kalbos teikiamas kūrybos galias;
- 2.2.2.4. išmoktų tikslingai taikyti įvairias lietuvių gestų kalbos strategijas komunikuodamas individualiai ir grupėje;
- 2.2.2.5. suprastų lietuvių gestų kalbos sistemos pagrindus, išsiugdytų poreikį nuolat tobulinti savo kalbą;
- 2.2.2.6. pažintų ir suprastų lietuvių gestų kalbą kaip kurčiųjų bendruomenės kultūros dalį, suvoktų kurčiųjų kultūros tradicijas ir gebėtų kūrybingai jas puoselėti ir plėtoti;
- 2.2.2.7. aktyviai ir atsakingai dalyvautų kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas;
- 2.2.2.8. suvoktų estetinę kalbos funkciją, ugdytūsi meninės komunikacijos poreikį (norą patirti estetinius išgyvenimus ir šią patirtį savitai išreikšti).

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

Lietuvių gestų kalbos ugdymo turiniu ugdomos pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietinė, kultūrinė ir komunikavimo kompetencijos.

Lietuvių gestų kalbos ugdymo turiniu ugdomos kompetencijos suprantamos kaip žinių (dalykinių, tarpdalykinių, procedūrinių ir episteminių), gebėjimų (kognityvinių, metakognityvinių, emocinių, socialinių ir praktinių) ir vertybinių nuostatų (asmeninių, bendražmogiškų ir visuomeninių) visuma.

Kompetencija	Kompetencijos raiška
3.1. Pažinimo kompetencija	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● vertina lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros pažinimą kaip esminę kurčio asmens ir kurčiųjų bendruomenės tobulėjimo sąlygą; ● turimų lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros žinių pagrindu konstruoja naują žinojimą; ● pažįsta ir domisi kurčiųjų kultūrinio gyvenimo tikrove; ● kelia probleminius klausimus; ● tyrinėja kurčiųjų kultūros reiškinius, jų sąsajas prasmingai pasirinkdamas tyrimo objektą ir metodus, vertina gautus rezultatus ir pagrindžia išvadas; ● interpretuodamas ir siedamas lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros žinias, kuriasi vientisą pasaulėvaizdį; ● planuoja savo mokymąsi, kryptingai mokosi, apmąsto, kaip jam pasisekė ir ką daryti toliau.
3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● pasitiki savimi ir siekia tobulėti; ● pažįsta ir valdo savo emocijas ir elgesį; ● atpažįsta kitų žmonių jausmus; ● gerbia įvairias nuomones, pripažįsta žmonių panašumus ir skirtumus; ● naudojami bendravimo lietuvių gestų kalba ir bendradarbiavimo įgūdžiais veiksmingai komunikuojant; ● atsakingai elgiasi priimdamas sprendimus ir geba numatyti sprendimų pasekmes; ● dalyvauja kuriant kurčiųjų bendruomenės gerovę; ● kelia ilgalaikius ir trumpalaikius tobulėjimo tikslus ir save motyvuoja jų siekti, planuoja savo profesinio gyvenimo kryptis.

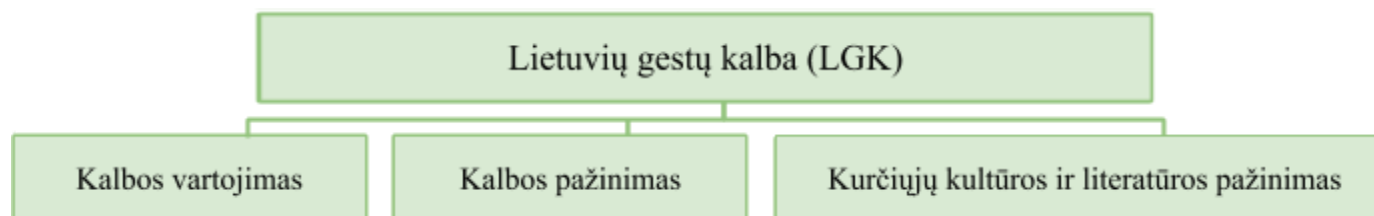
<p>3.3. Kūrybiškumo kompetencija</p>	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none">● pasitiki savo kūrybinėmis galiomis;● renka, sieja ir kritiškai vertina pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimui ir perteikimui reikalingą informaciją;● kūrybiškai mąsto: kelia originalias idėjas, teikia savitus vertinimus ir problemų sprendimo variantus, išvelgia daiktų ar reiškinių kitiškumą, atranda netikėtas jų sąsajas;● kuria remdamasis vaizduote ir patirtimi, lanksčiai naudodamas kūrybinės raiškos būdus ir priemones;● atkakliai ir susitelkęs dirba įgyvendindamas savo sumanymus, nebijo klysti, pradėti iš naujo;● nebijo rizikuoti, yra atviras naujoms idėjoms ir iššūkiams, pakantus neapibrėžtumui, turi savo nuomonę, bet paiso moralinių ir kultūrinių vertybių;● etiškai veikia kurdamas vienas ar kartu su kitais, dalindamasis kūrybos rezultatais;● vertina savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, vertingumą sau ir kitiems;● apmąsto ir vertina savo ir kitų kūrybos procesą.
<p>3.4. Pilietiškumo kompetencija</p>	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none">● suvokia piliečio ir valstybės santykį, save sieja su Lietuva;● turi pilietinę savimonę ir savivertę;● naudojami savo teisėmis ir atsakingai atlieka pareigas;● kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kuria demokratišką visuomenę, dalyvauja pilietinėse veiklose;● jaučia socialinę atsakomybę už savo veiksmus ir jų pasekmes, dalyvauja darnios sociokultūrinės aplinkos kūrime;● pažįsta, perima kurčiųjų bendruomenės istorinį ir kultūrinį palikimą;● pažįsta ir supranta kurčiųjų bendruomenės raidos tendencijas, jos gyvenimo principus, normas ir taisykles;● įsitraukia į kurčiųjų bendruomenės gyvenimą, remdamasis demokratijos vertybėmis kuria bendruomeninę aplinką;● komunuodamas lietuvių gestų kalba, dalyvaudamas bendruomenės gyvenime gerbia žmogaus teises ir laisves, kito nuomonę ir kitokią pilietinę poziciją;● kuria, analizuoja ir kritiškai vertina medijose pateikiamą informaciją;● suvokia, kad valstybė stiprinama tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius, aktyviai dalyvauja tausojant išteklius ir kuriant darnią aplinką.

<p>3.5. Kultūrinė kompetencija</p>	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip lietuvių gestų kalba ir kurčiųjų kultūra yra esminis kurčio asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantis komponentas; ● suvokia save kaip savo tautos ir kurčiųjų kultūros paveldėtoją ir kūrėją; ● išipareigoja savo tautos, kurčiųjų kultūros tęstinumui; ● susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius; ● orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia menininkų ir kitų kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime; ● identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros lauko atsakingą ir aktyvų dalyvį, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius; ● suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūros, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, siekia suprasti kitas kultūras bei ugdytis dialogišką santykį, pripažįstant, kad kultūrinis kitoniškumas gali būti prasmingas; ● įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia ir svarsto klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus; ● puoselėja kurčiųjų kultūros paveldą, šiuolaikinius kurčiųjų kultūros objektus ir reiškinius; ● aktyviai ir atsakingai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas; ● remdamasis įgytomis lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize ugdo estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų kultūros objektais, reiškiniais ir kūriniais; išmano kultūrinį kontekstą.
<p>3.6. Komunikavimo kompetencija</p>	<p>Mokinys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● vertina komunikavimo lietuvių gestų kalba svarbą klausos sutrikimų turinčiam žmogui ir kurčiųjų bendruomenei; ● suvokia šiuolaikinių medijų teikiamas galimybes ir medijomis daromą poveikį žmogui ir visuomenei; ● nepakantus neapykantos kultūros sleidimui; ● komunikuoja lietuvių gestų kalba laikydamasis moralės ir teisėtumo principų, jaučia atsakomybę už teikiamos informacijos tikrumą ir tikslumą;

	<ul style="list-style-type: none"> ● savo požiūrį, teiginius pagrindžia argumentais; ● praktiškai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas; ● kurdamas ir perduodamas pranešimą lietuvių gestų kalba individualiai bei grupėje parenka ir vartoja tinkamas raiškos priemones ir formas, tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą, taiko komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas ir priemones, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją; ● supranta įvairiomis formomis pateikiamą pranešimą lietuvių gestų kalba, jį analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina; ● saugiai ir etiškai naudojami šiuolaikinėmis komunikacinėmis technologijomis.
--	---

4. Pasiekimų sritys

Kiekvieno koncentro turinį sudaro santykinai atskirtos, bet ugdymo procese integruojamos pasiekimų sritys: kalbos vartojimas, kalbos pažinimas, kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas. Toks skirstymas yra santykinis, nes ugdymo procese visos šios trys dalys glaudžiai susijusios. Mokinys ugdomi kalbinius gebėjimus vartodamas kalbą, pažindamas kalbos sistemą ir suvokdamas įvairius grožinius ir negrožinius tekstus.

Kalbos vartojimas suprantamas kaip procesas, apimantis pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimą, perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei pranešimo analizę, interpretavimą ir kritišką vertinimą. Komunikuodamas lietuvių gestų kalba individualiai bei grupėje mokinys parenka ir vartoja tinkamas raiškos priemones ir formas, tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą, taiko komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas ir priemones, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją; pristato save gyvai bei virtualioje erdvėje, suvokdamas savo išskirtinumą; supranta įvairiomis formomis pateikiamą pranešimą lietuvių gestų kalba, jį analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina.

Programoje vartojamos specifinės dalyko sąvokos:

Kalbėjimas – minčių ir jausmų reiškimas gestų kalba.

Klausymas – gebėjimas matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę.

Kalbos pažinimas apima lietuvių gestų kalbos elementų, jų ryšių ir funkcijų, kalbos kaip socialinio ir kultūrinio reiškinio suvokimą ir nagrinėjimą.

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

Kalbos sistemos pažinimas plečia mokinių raiškos galimybes, sudaro prielaidas siekti sąmoningai suvokiamo kalbos aiškumo, tikslumo, raiškumo, taisyklingumo.

Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas apima kurčiųjų kultūros, istorijos ir kurčiųjų bendruomenės pažinimą, atsakingą ir aktyvų dalyvavimą kurčiųjų bendruomenės veikloje, lietuvių gestų kalba sukurtų grožinių tekstų supratimą bei verbalinių grožinės literatūros kūrinių ar jų ištraukų perteikimą lietuvių gestų kalba (vertimą, atpasakojimą, suvaidinimą). Kurčiųjų bendruomenė suvokiama kaip specifinė kalbinė kultūrinė mažuma. Todėl siekiama padėti suvokti ir puoselėti dvejopą kultūrinį tapatumą – savo tautos ir kurčiųjų bendruomenės. Lietuvių gestų kalbos mokymosi turinys siejamas su lietuvių tautos istorija, kultūros paveldu bei tradicijomis ir Lietuvos bei pasaulio kurčiųjų bendruomenės istorija, kultūra ir tradicijomis. Literatūrinio ugdymo sąvoka šioje programoje vartojama šiek tiek kitokia prasme nei įprasta, nes grožinių tekstų lietuvių gestų kalba kol kas beveik nėra. Tad literatūrinis ugdymas suprantamas kaip įvairi veikla, susijusi su grožiniais ir negrožiniais teksta lietuvių gestų bei lietuvių kalbomis, pasakojimais, kūrybiniais bandymais, vertimais, inscenizavimais ir pan.

5. Pasiekimų raida

Šiame programos skyriuje pateikiama kiekvienos pasiekimų srities – kalbos vartojimo, kalbos pažinimo, kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo – pasiekimų raida. Pasiekimų raidos aprašu nurodoma, ką turi gebėti dauguma mokinių, baigiančių tam tikrą koncentrą.

1–2 mokymosi metai	3–4 mokymosi metai	5–6 mokymosi metai	7–8 mokymosi metai	9–10 mokymosi metai
A Kalbos vartojimas				
Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas. Pranešimo lietuvių gestų kalba perteikimas ir komunikacinė sąveika. Pranešimo lietuvių gestų kalba analizė ir interpretavimas.				
A1 Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, atsako vartodamas paprastus gestus ir gestikuliaciją.	A1 Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją.	A1 Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę.	A1 Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, prieštarauja, argumentuoja.	A1 Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina.

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

<p>A2 Atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį.</p>	<p>A2 Užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką.</p>	<p>A2 Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir stengiasi tinkamai reaguoti, jo nepertraukti, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti.</p>	<p>A2 Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su nepažįstamais asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, „išklauso“ jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą.</p>	<p>A2 Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų.</p>
<p>A3 Noriai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).</p>	<p>A3 Pagal savo galimybes kuria įvairius komunikacinius žaidimus, pasakas, fantastines istorijas.</p>	<p>A3 –</p>	<p>A3 –</p>	<p>A3 –</p>
<p>A4 Glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą.</p>	<p>A4 Nuosekliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą.</p>	<p>A4 Paklausia ir atsako padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).</p>	<p>A4 Bendrauja padedamas vertėjo: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas.</p>	<p>A4 Laisvai bendrauja padedamas vertėjo, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką.</p>
<p>A5 Trumpai papasakoja apie save: pasako vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius.</p>	<p>A5 Nuotaikingai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė.</p>	<p>A5 Supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.).</p>	<p>A5 Supranta teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija).</p>	<p>A5 Vertina teksto daromą poveikį.</p>

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

<p>A6 Gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto (atitinkančio lietuvių kalbos ir literatūros mokymo programą) esmę.</p>	<p>A6 Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą (atitinkantį lietuvių kalbos ir literatūros mokymo programą) ir mokytojo padedamas naudojasi gestų kalbos žodynais.</p>	<p>A6 Atpasakoja tekstą neiškreipdamas pagrindinės minties.</p>	<p>A6 Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį.</p>	<p>A6 Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją. Skiria faktą ir nuomonę.</p>
<p>A7 -</p>	<p>A7 -</p>	<p>A7 Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas.</p>	<p>A7 Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaryti tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus.</p>	<p>A7 Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas.</p>
<p>A8 Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus.</p>	<p>A8 Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus ir skaito juos klasės draugams.</p>	<p>A8 Tiksliai perteikia informaciją. Naudojasi mokytojo pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją.</p>	<p>A8 Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Mokytojo padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.</p>	<p>A8 Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus bei priemones.</p>
<p>A9 Pasakodamas apie tikrus įvykius, neįterpia į</p>	<p>A9 Trumpai papasakoja paties patirtą nutikimą.</p>	<p>A9 Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus,</p>	<p>A9 Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus</p>	<p>A9 Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus</p>

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

juos išgalvotų dalykų.		grįstus patirtimi bei išmone.	pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo elementų.	pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą.
A10 -	A10 -	A10 Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A10 Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta).	A10 Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).
A11 -	A11 -	A11 Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertinti, argumentuodamas remiasi savo patirtimi.	A11 Išsako savo nuomonę apie menčiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.).	A11 Išsako savo nuomonę apie aktuales, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtiniais kriterijais.
A12 -	A12 -	A12 Mokytojo padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).	A12 Dažniausiai tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją	A12 Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (įvairios oficialios

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

			(oficiali ir neoficiali).	situacijos).
A13 Taiko skirtingas mokytojo rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A13 Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.	A13 Bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą.	A13 Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.	A13 Atpažįsta taikomas strategijas ir tinkamai reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.
B Kalbos pažinimas				
Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys.				
B1 Vartoja tinkamus gestus apibūdinamas daiktus, reiškinius ir emocijas.	B1 Taisyklingai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.	B1 Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus.	B1 Vartoja taisyklingos formos gestus atitinkama veido išraiška, tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B1 Vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą.
B2 Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmy ir požymių pavadinimus.	B2 Daugeliu atveju taisyklingai ir tiksliai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės, prieveiksminės reikšmės	B2 Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą.	B2 Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą.	B2 Vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą.

	gestus.			
B3 Moka pirštų abėcėlę ir tinkamai ją vartoja.	B3 Tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B3 Nežinodamas reikiamo gesto, tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija.	B3 Taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus, palygina LGK ir lietuvių kalbos darybos būdus.	B3 Remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus.
B4 Taisyklingai parodo gestus, jungia gestus į frazes.	B4 Taisyklingai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą.	B4 Taisyklingai nusako erdvinius ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis.	B4 Taisyklingai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.	B4 Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK.
B5 Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus.	B5 Vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojami erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba.	B5 Tinkamai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita).	B5 Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniam santykiams reikšti.	B5 Jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis.
B6 Domisi kalba: suvokia, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus.	B6 Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais.	B6 Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: supranta, kad kalba nuolat kinta, paaiškina gestų ir lietuvių kalbų statusą.	B6 Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: supranta, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta.	B6 Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: supranta, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis.

C Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas				
Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Kurčiųjų istorija ir kultūra.				
<p>C1 Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei.</p> <p>-</p> <p>Aktyviai domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus.</p>	<p>C1 Aiškiai suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba.</p> <p>Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.).</p> <p>Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.</p>	<p>C1 Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje.</p>	<p>C1 Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra.</p>	<p>C1 Yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis.</p>
<p>C2 Noriai dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinių vaidinimuose.</p>	<p>C2 Raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas.</p>	<p>C2 Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką.</p>	<p>C2 Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių (nagrinėjamų per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas) ištraukas, mokytojo padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemonės.</p>	<p>C2 Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių (nagrinėjamų per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas) ištraukas, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemones.</p>

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

C3 -	C3 -	C3 Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus.	C3 Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus.	C3 Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, mokytojo padedamas apibūdina kūrinio stilių.
C4 Padedamas mokytojo supranta nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus.	C4 Intuityviai suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba.	C4 Pagal pateiktus klausimus, teiginius ar modelį išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C4 Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir juo teigiamas vertybes.	C4 Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.
C5 -	C5 -	C5 -	C5 -	C5 Planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).
C6 Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei.	C6 Pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan.	C6 -	C6 -	C6 -

Pasiūlymas svarstymui

1–2 mokymosi metai	3–4 mokymosi metai	5–6 mokymosi metai	7–8 mokymosi metai	9–10 mokymosi metai
C Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas (pasiekimų raida)				
<p>Kultūrinis išprusimas</p> <p>C1 Susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius.</p> <p>C2 Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime.</p> <p>C3 Identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros lauko atsakingą ir aktyvų dalyvį, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius.</p> <p>C4 Remdamasis įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize ugdo estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų kultūros objektais, reiškiniais ir kūriniais. Išmano kultūrinį kontekstą.</p> <p>Kultūrinė raiška</p> <p>C5 Įgyvendina savo meninius ir kitus kultūrinius interesus, talentus bei polinkius, imdamasis konkrečių kultūrinių raiškų.</p> <p>C6 Aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas, ugdo sąžiningą ir etišką intelektinių kultūros produktų vartojimo elgseną.</p> <p>C7 Asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime išmintingai pritaiko kultūrinės žinias ir gebėjimus.</p> <p>Kultūrinis sąmoningumas</p> <p>C8 Suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip kurčiųjų kultūra yra esminis kurčio asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantis komponentas.</p> <p>C9 Įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia ir svarsto klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus.</p> <p>C10 Suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūros, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, siekia suprasti kitas kultūras bei ugdyti dialogišką santykį, pripažįstant, kad kultūrinis kitoniškumas gali būti prasmingas, nepaisant mūsų preferencijų.</p>				

Kultūrinis išprusimas				
C1 Susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius.				
C1 Mokosi atpažinti ir stebėti kurčiųjų kultūros kūrinius artimiausioje aplinkoje. Mokosi aptarti paprasčiausius kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Atpažįsta ir klasifikuoja kurčiųjų kultūros reiškinius. Atpažįsta ir diferencijuoja kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Klasifikuoja, diferencijuoja ir palygina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Sistemina ir apibūdina įvairius kurčiųjų kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus požiūrius bei elgsenas. Atpažįsta ir aptaria kurčiųjų kultūrinius ženklus bei simbolius, kitus kurčiųjų kultūrinius pasiekimus.	C1 Analizuoja, komentuoja ir aptaria sudėtingesnius kurčiųjų kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius ir elgsenas, ženklus, simbolius, istorinius faktus bei interpretacijas, kultūrinius pasiekimus.
C2 Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime.				
C2 Susipažįsta su kurčiųjų kultūros tradicijomis, papročiais. Susipažįsta su svarbiausiais kurčiųjų meno, kultūros veikėjais.	C2 Apibūdina savo šalies kurčiųjų kultūrinės tradicijas, supranta tradicijų reikšmę. Įvardija pagrindinius kurčiųjų kultūros kūrinius, reiškinius, paaiškina jų istoriją. Išvardija svarbiausius kurčiųjų meno, kultūros, visuomenės veikėjus, pagrindinius jų kūrinius.	C2 Apibūdina įvairius kurčiųjų kultūrinius pasakojimus ir įvykius. Vertina pagrindinių kurčiųjų meno, visuomenės veikėjų ir jų kūrinių reikšmę kultūros raidai ir dabarčiai.	C2 Diferencijuoja, klasifikuoja ir aptaria kurčiųjų kultūros reiškinius, kūrinius, lygina kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūrinius pasakojimus ir įvykius. Analizuoja ir interpretuoja menininkų ir kitų kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį bei jų darbų reikšmę.	C2 Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, aptaria ir kritiškai vertina kurčiųjų kultūros reiškinius, kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros tendencijas.

<p>C3 Identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros lauko atsakingą ir aktyvų dalyvį, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius.</p>				
<p>C3 - Lygina artimiausios aplinkos įvairių kurčiųjų kultūros objektų svarbiausius bruožus. Susipažįsta su kitų šalių kurčiųjų kultūrinėmis tradicijomis.</p>	<p>C3 - Pristato kultūriškai įvairią savo šalies kurčiųjų veiklą, kultūrinius objektus. Pažįsta Lietuvos ir Europos, pasaulio kurčiųjų kultūrų tradicijas, nurodo panašumus ir skirtumus.</p>	<p>C3 - Apibūdina ir palygina skirtingas kultūras, jų tradicijas, paveldą. Analizuoja ir interpretuoja Lietuvos, Europos ir pasaulio kurčiųjų kultūrų tradicijas, paveldą.</p>	<p>C3 - Palygina įvairių skirtingų kultūrinių grupių įsitikinimus, praktikas, kultūrinius įvykius ir papročius. Nustato būdus, kuriais tauta ir atskiros kultūrinės grupės, bendruomenės formuoja savo tapatybes.</p>	<p>C3 - Analizuoja kurčiųjų kultūros dinamiką, skirtingų kultūros laukų socialinį ir istorinį kontekstus. Paaiškina būdus, kaip skirtinguose kontekstuose keičiasi tautos ir kurčiųjų bendruomenės tapatybės.</p>
<p>C4 Remdamasis įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize ugdomi estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų kultūros objektais, reiškiniiais ir kūriniais. Išmano kultūrinį kontekstą.</p>				
<p>C4 Žino ir skiria skirtingus kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius.</p>	<p>C4 Nustato būdus, kaip įgytos žinios ir įvairios kultūrinės patirtys atveria naujus kelius ir galimybes kūrybai ir pažinimui.</p>	<p>C4 Apibūdina kurčiųjų kultūrinių renginių reikšmę mokyklos, bendruomenės ar tautos gyvenime. Formuoja savo santykį su kurčiųjų kultūros objektais ir reiškiniiais bei kūriniais, plečia kultūrinį kontekstą.</p>	<p>C4 Analizuoja ir interpretuoja kultūros reiškinius, literatūros kūrinius, siedami su platesniu kultūriniu kontekstu. Mokosi ugdyti estetinį skonį ir kritiškai vertinti.</p>	<p>C4 Analizuoja, interpretuoja ir lygina kurčiųjų kultūrinius reiškinius, literatūros kūrinius, ugdomi estetinį skonį. Išmano kurčiųjų kultūrinį kontekstą.</p>
<p>Kultūrinė raiška</p>				
<p>C5 Įgyvendina savo meninius ir kitus kultūrinius interesus, talentus bei polinkius, imdamasis konkrečių kultūrinių raiškų.</p>				
<p>C5 Taikydami paprastas technikas, išbando įvairias kurčiųjų kultūrinės raiškos</p>	<p>C5 Plėtoja kurčiųjų kultūrinės raiškos žinias, gebėjimus bei įgūdžius,</p>	<p>C5 Plėtoja savo kurčiųjų kultūrinės raiškos žinias, gebėjimus bei įgūdžius,</p>	<p>C5 Mokosi realizuoti savo talentus, meninius, polinkius ir kultūrinius</p>	<p>C5 Aktyviai imasi konkrečių meninių ir kultūrinių veiklų lokaliaje</p>

formas, siekdami suprasti savo meninius ir kultūrinius polinkius, pomėgius ir gebėjimus.	ugdydamasis disciplinuotą požiūrį į savo gebėjimų raiškos raidą.	identifikuoja, kurios kultūrinės raiškos formos teikia didžiausią pasitenkinimą, ir sprendžia kuriems talentams, polinkiams ar pašaukimams skirti didesnę dėmesį.	interesus, pristatydami juos mokykloje ir vietos kurčiųjų bendruomenėje.	mokyklos, šeimos, kurčiųjų bendruomenės erdvėje.
C6 Aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas.				
C6 Išbando kūrėjo, atlikėjo, kurčiųjų kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis. Pritaiko kultūrinės raiškos patirtis klasės, mokyklos veikloje. Padedant mokytojui ir tėvams mokosi atsakingai naudotis medijomis, t. y. pradeda ugdytis medijų raštingumą bei etišką jų naudojimą.	C6 Plėtoja kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, vartotojo ar kritiko vaidmenis ir juos išbando klasės, mokyklos, šeimos bei kurčiųjų bendruomenės aplinkoje. Mokosi atsakingai naudotis medijomis ir supažindinamas su intelektinės nuosavybės sąvoka.	C6 Įgytus kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, vartotojo ar kritiko gebėjimus išbando įvairiose aplinkose ir kontekstuose. Atsakingai naudojami medijomis. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektualius kultūros produktus.	C6 Kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus pritaiko praktiškai. Analizuoja, aptaria medijų kultūrą ir jos įtaką. Nurodo, kaip etiškai, atsakingai ir legaliai vartoti intelektualius kultūros produktus.	C6 Aktyviai dalyvauja įvairiapusėje kurčiųjų kultūrinėje veikloje ir raiškoje. Kitiškai vertina medijų kultūrą. Atsakingai ir legaliai vartoja intelektualius kultūros produktus.
C7 Asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime išmintingai pritaiko kultūrinės žinias ir gebėjimus.				
C7 –	C7 Kuria ir siūlo kultūrinės raiškos patirtis klasės, mokyklos projektui ar renginiui bei svarsto, kaip žinias bei gebėjimus taikyti už mokyklos ribų.	C7 Svarsto, kaip kultūrinės žinios bei raiška siejasi su visais mokomaisiais dalykais, ir jas įjungia į įvairias mokyklos bei kurčiųjų bendruomenės	C7 Įgytas kultūrinės žinias ir gebėjimus pritaiko ir patikrina per atskirus mokomuosius dalykus.	C7 Apibendrina kultūrinės situacijas, siedamas asmeninę patirtį su visuomeniniu kontekstu.

		gyvenimo sritis.		
Kultūrinis sąmoningumas				
C8 Suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip kurčiųjų kultūra yra esminis kurčio asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantis komponentas.				
C8 Paaiškina, ką yra supratę apie kitus žmones, remdamiesi kultūrinėmis patirtimis.	C8 Paaiškina, ką ir kaip yra išmokę, supratę, remdamiesi kultūrine patirtimi. Svarsto, kaip ši patirtis ir supratimas juos keičia ar praturtina.	C8 Įvardija ir apibūdina, koks yra gestų kalbos bei kurčiųjų kultūros vaidmuo formuojant kurčių asmenų, kurčiųjų bendruomenių tapatybes. Paaiškina, ką ir kaip yra išmokę, supratę apie save ir kitus, remdamiesi kultūrine patirtimi.	C8 Pagrindžia tarpkultūrinio (kurčio ir girdinčio) dialog svarbą, įvairių kultūrų sąveikas, remdamiesi savo kultūrine patirtimi.	C8 Nustato ir pagrindžia kurčiųjų kultūros, lietuvių gestų kalbos ir istorijos vaidmenį kurčio asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei.
C9 Įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia ir svarsto klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus.				
C9 Savitai, intuityviai įvardija savo požiūrį į kurčiųjų kultūros reiškinius. Identifikuoja palankaus ir įtraukiojo elgesio atvejus savo kultūrinėje aplinkoje.	C9 Įvardija ir pagrindžia savo požiūrį į kurčiųjų kultūros formas bei reiškinius. Paaiškina, kodėl ir kuo nepagrįsti kultūriniai apibendrinimai apie asmenis bei grupes gali būti kenksmingi.	C9 Įvardija bei įgytomis žiniomis ir kritinio mąstymo įrankiais pagrindžia savo ir kitų kultūrines preferencijas. Atpažįsta ir paaiškina kultūrinius stereotipus bei išankstinius nusistatymus ir jų poveikį kurčiųjų kultūrai ir bendruomenei.	C9 Diskutuoja ir kvestionuoja kultūrinius stereotipus ir išankstinius nusistatymus įvairiose kultūros formose.	C9 Kritiškai vertina stereotipus įvairiuose kultūriniuose tekstuose, savos nacionalinės ir kitų kultūrų pasakojimuose.

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

C10 Suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūros, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, siekia suprasti kitas kultūras bei ugdytis dialogišką santykį, pripažįstant, kad kultūrinis kironiškumas gali būti prasmingas, nepaisant mūsų preferencijų.				
C10 Įvardija kultūrinės bendruomenės, kurioms priklauso, ir apibūdina, kaip jose veikiama ir bendraujama, remiantis žinomais kultūros reiškiniais.	C10 Įvardija ir apibūdina panašumus ir skirtumus tarp kultūrinių grupių bei pačiose grupėse.	C10 Atpažįsta ir paaiškina, kaip per laiką kultūra keičiasi ir kaip įvairios žmonių grupės bei asmenys daro įtaką kultūros raidai.	C10 Nustato, kaip įvairios žmonių grupės daro įtaką kurčiųjų kultūros raidai.	C10 Paaiškina ir lygina, kaip kintantys kultūriniai reiškiniai ir subkultūros veikia kultūrą.

6. Mokymosi turinys

Programoje lietuvių gestų kalbos mokymosi turinys pateiktas koncentrais: 1–2, 3–4, 5–6, 7–8, 9–10 mokymosi metai.

1–2 mokymosi metai	3–4 mokymosi metai	5–6 mokymosi metai	7–8 mokymosi metai	9–10 mokymosi metai
A Kalbos vartojimas				
<p>Mokymasis atpasakoti matytus dalykus, juos paaiškinti bei apibūdinti.</p> <p>Supažindinimas su pokalbio lietuvių gestų kalba taisyklėmis (kaip reikia pradėti, tęsti ir užbaigti pokalbį).</p> <p>Dalyvavimas pokalbyje ir diskusijoje, gebėjimas reikšti savo nuomonę,</p>	<p>Mokymasis dalyvauti pokalbyje (dialoge ir grupės diskusijose): pradėti pokalbį, jį tęsti, paklausti, atsakyti į klausimą, atsižvelgiant į adresatą ir situaciją, skiriant kas yra tikra ir kas išgalvota.</p> <p>Mokymasis perteikti informaciją lietuvių gestų kalba (pranešimas apie įvyki, nurodymas,</p>	<p>Informacijos perdavimas (iš savo patirties, bendruomenės ar visuomenės gyvenimo, kitų mokomųjų dalykų ar kt.). Adresato sudominimo būdai. Pristatymas.</p> <p>Kalbėjimas atsižvelgiant į adresatą ir komunikacinę situaciją (pvz., pasakų sekimas, padavimų, legendų, anekdotų</p>	<p>Informacijos nurodytais tikslais gavimas, rinkimas, pristatymas (pvz., medžiaga pranešimui; pasakojimai ir anekdotai iš kurčiųjų aplinkos ir tradicijų). Pristatymo vertinimas. Kritiškas „klausymasis“. Informacija iš lietuvių gestų kalbos šaltinių.</p> <p>Kalbos (pvz., vaikų iš</p>	<p>Viešasis kalbėjimas. Informavimo, įtikinimo, proginės viešosios kalbos. Projekto rengimas ir pristatymas mažai pažįstamiems adresatams. Adresato sudominimo, dėmesio palaikymo priemonės.</p> <p>Diskusijos įvairiomis temomis (pvz., gestų kalbos specifika įvairiose</p>

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

<p>mintis, priimti ir perteikti informaciją, skirti, kas yra tikra, o kas išgalvota.</p> <p>Mokymasis paklausti apie nesuprantamus dalykus.</p> <p>Mokymas(is) reikšti emocijas lietuvių gestų kalba.</p> <p>Kūrybiniai žaidimai, įvairių situacijų kūrimas ir vaidinimas.</p> <p>Mokymasis pasakoti auditorijai ir prieš vaizdo kamerą.</p> <p>Mokymasis perteikti rašytinį tekstą lietuvių gestų kalba ir užrašyti lietuvių gestų kalba papasakotą įvykį.</p> <p>Trumpų informacinio pobūdžio tekstų kūrimas.</p>	<p>instrukcija).</p> <p>Žaidimai, kurių metu vartojama gestų kalba.</p> <p>Mokymasis pasakoti apie save ir savo patirtį, perteikiant nuotaiką ir emocijas.</p> <p>Rašytinio teksto perteikimas lietuvių gestų kalba, užrašyti lietuvių gestų kalba papasakotą įvykį.</p> <p>Mokymas(is) atpasakoti lietuvių gestų kalba papasakotus tekstus.</p>	<p>pasakojimas jaunesniems mokiniams).</p> <p>Komunikacijos formos, vartojamos artimiausioje aplinkoje bendraujant lietuvių gestų kalba. Raiškos įvairumas skirtingose situacijose.</p> <p>Kalbiniai žaidimai, eksperimentai. Įvairių situacijų inscenizavimas, vaidinimas (pagal galimybes įrašant į vaizdajuostę). Kalbinės raiškos skirtumai.</p> <p>Pokalbiai apie pamokas, varžybas, kurčiųjų renginius, paveikslus, parodas, televizijos laidas, spektaklius ir pan. (pasakojimas, aiškinimas, savo nuomonės reiškimas). Dažniau vartojamų sąvokų (ir iš kitų mokomųjų dalykų turinio) prasmės aiškinimasis.</p>	<p>kurčiųjų ir girdinčiųjų šeimų, įvairių regionų atstovų, profesijų, kartų ar kt.) įvairovės stebėjimas ir tyrinėjimas. Konteksto (laikotarpio, vietos, situacijos, dalyvių) įtaka kalbai.</p> <p>Monologinis kalbėjimas pagal įvestis.</p> <p>Įvairių vaizdo įrašų analizavimas ir vertinimas.</p> <p>Diskusijos apie meną, kultūrą bei kitomis abstraktesnėmis temomis (pvz., draugystė, atsakomybė, laisvė, orumas ir pan.).</p> <p>Interviu pagal pateiktus klausimus.</p> <p>Dalyvavimas viešuose pokalbiuose ar diskusijose.</p> <p>Savo raiškos lietuvių gestų kalba nagrinėjimas, sėkmės ar nesėkmės</p>	<p>šalyse, jaunimo lietuvių gestų kalbos ypatumai, ar LGK mokėjimas man asmeniškai vertingas, ir pan.). Nuomonių, požiūrių išsakymas, argumentavimas. Samprotaujamojo teksto struktūra.</p> <p>Interviu pasirinkta tema (klausimų rengimas, interviu ėmimas, apibendrinimas ir įvertinimas).</p> <p>Filmų, bendruomenės renginių, dokumentinių ir diskusinių televizijos laidų (ar vaizdo įrašų su vertimu) stebėjimas (objektyvumas ir neobjektyvumas, manipuliacijos kalba). Turinio ir įvairių efektų naudojimo dermės ir tikslingumo aptarimas.</p> <p>Gestų kalbos tekstų skelbimas (pvz., vaizdo laišakai kitoms mokykloms,</p>
---	--	--	---	---

			priežasčių ieškojimas ir tolesnio kalbos tobulinimo būdų numatymas.	internetu svetainėms ar pan.).
B Kalbos pažinimas				
<p>Aiškinimas, kad lietuvių kalba ir lietuvių gestų kalba yra dvi skirtingos kalbos.</p> <p>Pokalbiai apie lietuvių gestų kalbą ir apie tai, kodėl reikia mokytis lietuvių kalbos ir lietuvių gestų kalbos.</p> <p>Lietuvių gestų kalbos žodyno plėtimas.</p> <p>Gestikuliacijos ir gesto, mimikos ir veido išraiškos skirtumų aiškinimas(is).</p> <p>Bandymai su įvairiomis plaštakų formomis, supažindinimas su naujais gestais.</p> <p>Daiktavardis, veiksmažodis, būdvardis</p>	<p>Susipažinimas su gestų kalbos erdve (lokalizacija, vaidmenų kaita, rodymas, inscenizavimas).</p> <p>Susipažinimas su vyresnio amžiaus kurčių asmenų pasakojimais lietuvių gestų kalba.</p> <p>Lietuvių gestų kalbos žodyno plėtimas.</p> <p>Kūno kalba, pasyvioji ir aktyvioji ranka.</p> <p>Pirštų abėcėlės supratimas ir tikslus vartojimas.</p> <p>Mokymasis naudotis lietuvių gestų kalbos žodynėliais.</p> <p>Žaidimai, naudojant įvairias plaštakos formas</p>	<p>Motyvacija gestų kalboje ir lietuvių kalboje, gesto ir gestikuliacijos, gramatinių ir ekspresyviųjų nerankinių elementų skirtumai.</p> <p>Fonologinė gesto sandara (čeremos).</p> <p>Daugiareikšmiai gestai, jų santykis su lietuvių kalbos žodžiais. Homonimai, sinonimai, antonimai.</p> <p>Gestų darybos būdai: polisintetinių gestų daryba taikant proformas, sudurtinių gestų daryba, kiekinius daiktavardžius išreiškiančių gestų daryba. Kiti gestų atsiradimo būdai, seni ir nauji gestai.</p> <p>Gesto ir žodžio morfologinės sandaros</p>	<p>Nerankiniai elementai: leksinės ir gramatinės jų funkcijos, mimika. Fonologiniai LGK procesai (asimiliacija, akomodacija, redukcija, dubliavimas).</p> <p>LGK gestų leksinės ir gramatinės klasės, jų kaitymas, funkcijos tekste ir santykis su lietuvių kalbos dalimis.</p> <p>Vertimas iš lietuvių kalbos perteikiant pagrindinę mintį, skirtumų tarp lietuvių kalbos ir LGK, tarp rašytinės ir sakytinės lietuvių kalbos formos aptarimas.</p> <p>Būtojo kartinio laiko ir būsimojo laiko neigimo raiška.</p>	<p>LGK tekstų transkribavimas rašytine forma.</p> <p>Gestų notacijos sistemos, vartojamos gestotyroje.</p> <p>LGK leksika: skoliniai, naujadarai. LGK žodynai.</p> <p>LGK gramatinės raiškos priemonės ir jų funkcijos. LGK ir lietuvių kalbos gramatinės raiškos lyginimas. Gestų daryba.</p> <p>LGK ir lietuvių kalbos sakinių sudarymo būdai. Ribų žymėjimas.</p> <p>Proformų reikšmė gestų kalboje.</p> <p>Specifinės reikšmės gestai.</p>

<p>lietuvių gestų kalboje. Jų funkcijų suvokimas.</p> <p>Pirštų abėcėlės vartojimas ir supratimas, ryšys su rašytine lietuvių kalbos forma.</p> <p>Paprasti teiginiai, klausimai, neiginiai; jų rodymas.</p> <p>Gesto rodymo tempo reikšmė gestų kalboje.</p> <p>Gesto rodymo vieta ir erdvė.</p> <p>Gestų kalbos kultūra ir elgesys įvairioje aplinkoje.</p> <p>Susipažinimas su kitais kurčiųjų bendruomenės nariais ir savo mokyklos istorija.</p> <p>Kurčiųjų žaidimai.</p> <p>Elementarios žinios apie aplinkos garsus. Garso ir judesio ryšys.</p>	<p>(kumštis, smilius ir pan.).</p> <p>Įvairių rodomų formų erdvėje vaizdavimas.</p> <p>Temų, padedančių ugdyti kultūrinį kalbinį tapatumą, nagrinėjimas.</p> <p>Pažintis su gestų kalbos vertėjo veikla ir kompensacine technika.</p>	<p>lyginimas.</p> <p>Erdvės vartojimas. Erdvė kaip gramatinės raiškos priemonė. Vaidmenų kaita.</p> <p>Klausimų rūšys.</p> <p>Ribų tarp sakinių ir vienuolių sakinių dalių žymėjimas (galvos judesiai, sulaikymas, mirksnis ir kt.).</p> <p>Skirtumai tarp LGK ir kalkingės kalbos. Klaidų atpažinimas ir taisymas.</p> <p>Lietuvių gestų kalba – kurčiųjų bendruomenės turtas ir pasaulinės gestų kalbų šeimos narė.</p> <p>Gimtosios ir valstybinės kalbos samprata.</p>	<p>Simetriški ir nesimetriški gestai.</p> <p>LGK sakinių struktūra, gestų tvarka sakinyje ir nerankinių elementų sintaksinės funkcijos. Nerankiniai elementai ir intonacija.</p> <p>Įvairūs LGK ir lietuvių kalbos variantai: dialektai, sociolektai, idiolektai, žargonas ir kt.</p> <p>Diachroninio kalbos kitimo bruožai ir kalbėjimo stiliaus pasirinkimas atsižvelgiant į tekstą, situaciją ir komunikacines intencijas. Įvairaus amžiaus kurčiųjų kalba.</p> <p>Kalbų ryšiai. Žodžių (gestų) skolinimasis kaip kalbos kitimo reiškinys. Kiti naujų gestų atsiradimo būdai, senų gestų nykimas (Lietuviškų gestų žodynėlio ir Lietuvių gestų kalbos žodyno leksikos</p>	<p>Referencijų reikšmė gestų kalboje.</p> <p>Gesto fazės (skiemensys).</p> <p>Vertimas iš lietuvių kalbos į LGK tiksliai perteikiant mintį tinkamai pasirinktu stiliumi.</p> <p>Perkeltinės reikšmės žodžių vertimas.</p> <p>Gestų kalbos vartojimas ugdant kurčiuosius.</p> <p>Įvairių gestų kalbų panašumai ir skirtumai. Kitų šalių gestų kalbų įtaka LGK.</p> <p>Kalbų kitimo procesai ir priežastys. Kalba kaip gyvas ir nuolat kintantis reiškinys.</p>
--	---	--	--	---

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

			<p>aptarimas).</p> <p>LGK ir kitų šalių gestų kalbų istorija, tarptautinė gestų kalba, gestuno. Įvairios pirštų abėcėlės (PA) ir jų istorija, gestai, padaryti su PA ženklais (daktilemomis). Tarptautinė PA.</p> <p>LGK ir kalkinės gestų kalbos skirtumai, šių kalbų vartojimo sritys. Kitos gestų kalbos formos (pvz., taktilinė kalba (kurčneregiams), dirbtinės gestų kalbos).</p>	
C Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas				
<p>Pasakų žiūrėjimas, sekimas, inscenizavimas.</p> <p>Savų trumpų pasakojimų pagal paveikslėlius, patirtį kūrimas ir pristatymas klasei.</p> <p>Tekstų (žinučių, instrukcijų, pasakojimų)</p>	<p>Susipažinimas su kurčiųjų bendruomene ir jos veikla.</p> <p>Vaikų literatūros kūrinių ir jų aptarimas (meninio kūrinio turinys, forma, meninės išraiškos priemonės ir kt.).</p> <p>Mokymasis analizuoti ir</p>	<p>Susipažinimas su kurčiųjų bendruomenės veikla Lietuvoje.</p> <p>Literatūra kaip išmonė. Tikrovės pasaulis literatūroje.</p> <p>Prozos tekstų ir (arba) pasakojimų lietuvių gestų</p>	<p>Lietuvos kurčiųjų istorija.</p> <p>Literatūriniai bandymai. Įvairių tekstų (realistinių, fantastinių, humoristinių) kūrimas, atkreipiant dėmesį į kalbos ekspresyvumą įvairiose veiksmo situacijose.</p> <p>Komizmo raiškos būdai.</p>	<p>Lietuvos kurčiųjų bendruomenės veikla. Kurčiųjų kultūros bruožai.</p> <p>Diskusijos apie grožinius tekstus, jų žodinę raišką ir kontekstus. Poezijos tekstų pristatymas ir interpretavimas.</p>

Bus pildoma. Tekstas neredaguotas

<p>lietuvių gestų kalba kūrimas; skirtumų tarp šių žanrų aiškinimas.</p> <p>Temų, padedančių ugdyti kultūrinį, lingvistinį ir asmeninį tapatumą, nagrinėjimas.</p>	<p>atpasakoti literatūrinį kūrinį.</p> <p>Savo pasakojimų lietuvių gestų kalba kūrimas ir pasakojimas klasei.</p> <p>Skirtingos tematikos kūrinių pasakojimas lietuvių gestų kalba.</p> <p>Mokymasis raiškiai perteikti literatūrinių kūrinių personažų kalbą ir charakterius spektakliuose.</p>	<p>kalba nagrinėjimas ir kūrimas (pagrindinė mintis, veikėjų vaizdavimas, vaizdus pasakojimas). Grožinės literatūros (prozos) tekstų perteikimas gestų kalba, perkeltinės reikšmės raiškos galimybės.</p> <p>Literatūriniai žaidimai: tekstų inscenizavimas, improvizavimas, kūrimas (pagal galimybes įrašant į vaizdajuostę). Vaidmenys.</p>	<p>Komiškų situacijų vaizdavimas.</p> <p>Drama ir proza, drama ir spektaklis. Vaidinimai įvairiems adresatams.</p>	<p>Teatro eksperimentai. Įvairių autorių ir savo sukurtų tekstų vaidinimas, inscenizavimas realioje ar įsivaizduojamoje scenoje, fiksavimas. Gestų kalbos meninės raiškos priemonių vartojimas.</p>
--	--	---	--	---

7. Pasiekimų vertinimas (rengiama)

8. Pasiekimų lygių požymiai (rengiama)

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 mokymosi metai (rengiama)

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 mokymosi metai (rengiama)

8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 mokymosi metai (rengiama)

8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 mokymosi metai (rengiama)

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 mokymosi metai (rengiama)